

Búnquer de La Musclera 1

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Platja de La Musclera
Emplaçament Litoral

Coordenades:

Latitud: 41.572683308893
Longitud: 2.5381532672114
UTM Est (X): 461496
UTM Nord (Y): 4602436

Classificació

Número de fitxa 08006 - 116
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1937
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Es troba descalçat per sota per l'acció del mar i la pèrdua constant de sorra. A l'interior presenta indicis de foc i és brut.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Ministerio de Defensa (Paseo de la Castellana, 109 28071 - Madrid - España)
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dj., 22/12/2022 - 18:38

Descripció

Un dels dos búnquers d'aquesta zona, a la mateixa platja de la Musclera, i integrat a la roca granítica. En un article publicat per un grup d'Arenys (Grup de búnquers, 2009) es descriu aquest búnquer.

Externament, l'estructura té un recobriment, a base de pedres de granit, que s'integren en el context rocós, tot confonent-la amb un aflorament granític més de la costa. Entre les pedres, es poden observar petits fragments de teules o ceràmica, utilitzats per falcar-les bé. A més, l'estructura estava reforçada per una sèrie de contraforts, la ubicació dels quals, a prop de les principals obertures, vindria a potenciar el fet de fer-les passar inadvertides des de lluny.

Presenta una sèrie d'obertures. A la part NO, la porta (1,97 x 0,73 m); a la zona E, una gran obertura (0,46 x 1,62 x 1 m); mentre que a la part O, hi ha dues espitlleres, per tal de poder observar i defensar la part més vulnerable i amb menys visibilitat del seu exterior. En una d'aquestes obertures s'ha reutilitzat la llinda d'una porta o finestra per emmarcar la part superior, i en la paret on estan situades, es pot apreciar com el granit ha estat retallat en forma d'esglaons per facilitar-ne la construcció. A l'obertura principal, encara es poden veure indicis de l'encofrat, i també s'aprecien uns encaixos que delaten una possible intenció de tapar-la des de l'exterior.

L'accés està precedit d'un petit passadís. L'entrada encara conserva els forats de les frontisses d'una porta que tancaria el recinte. Les parets estan fetes amb pedres arrebossades amb sorra de platja, el terra és cimentat i el sostre és encofrat amb ciment armat. Un cop a l'interior, trobem un passadís en forma de ela, que en el seu extrem més llarg està compost d'un total de sis esglaons, que salven el desnivell respecte al nucli principal de l'estructura. És en el primer tram d'aquest passadís on trobem les dues finestretes de forma quadrada, amb la llinda interna feta de totxo. A partir del passadís, observem les restes del marc de fusta d'una segona porta. Desconeixem si aquestes portes ja hi eren originalment, o bé es van afegir en un moment posterior, quan la construcció ja no tenia una funció militar.

Tot seguit, l'últim tram de passadís, que fa un gir amb angle de 25°, condueix a una cambra semicircular amb la gran obertura (0,33 x 0,87 x 1 m). L'estructura estreta del passadís d'entrada, a base de ziga-zagues, servia per dificultar l'accés a l'interior, ja que no permetia que més d'una persona a la vegada pogués introduir-se dins del recinte i per evitar les ones expansives de les explosions.

Al voltant de la part central del búnquer, per sota de la finestra, hi ha un total de vuit orificis, amb restes de fusta i ferro. Molt possiblement, serien els suports per a una tarima, a sobre de la qual s'instal·lava una metralladora de gran calibre. Així, aquesta arma quedaria just a l'alçada de les espatlles de la persona que l'havia d'utilitzar. A la mateixa estança hi ha una prestatgeria (0,75 x 1,35 x 0,40 m).

Observacions:

A la zona de la platja de la Musclera es troba un grup de dos búnquers (números 1 i 2) o fortins, més o menys accessibles segons l'època de l'any i l'existència o absència de sorra. Es troben protegint el túnel sud del ferrocarril. Un altre grup es troba a la zona del Cavaíó, on hi ha el segon túnel del ferrocarril.

Les pedres provenen de la zona de la Torre dels Encantats, on es troben les restes d'un poblat ibèric.

Història

La primera vegada que es posava damunt la taula la necessitat de documentar i estudiar les estructures defensives de la costa del Maresme de la Guerra Civil espanyola (1936-1939) fou l'any 1998 (Montlló, Jordi i Alay, Joan Carles, 1998). Anteriorment, als anys 80 del segle XX, Joan Carles Alay, ja havia començat a documentar gràficament aquests elements. En aquest article ja es planteja la qüestió de la construcció dels fortins i es posen exemples documentals i testimonis entrevistats que parlen de la participació de civils; però també de soldats. En un document del Consell Municipal de Premià de Mar, s'insta «a tots els ciutadans compresos en la mobilització general últimament decretada, que per imperatius de necessitat de guerra i defensa es trobaven en l'obligació ineludible de complir una o varies jornades de treball de sis hores cada una quan així fossin requerits, mitjançant la presentació d'una tarja numerada, la qual es deurà entregar a petició de qualsevol dels companys que formen la Comissió, a l'efecte de que se li avaluï degudament quant estigui complint la jornada».

Montlló i Alay (op. cit. 1998) també expliquen el testimoni de Josep Arbiell i Ribera, reclutat per quintes a l'exèrcit republicà i destinat a Mataró, en el cos d'artillers. Es comenta que destinaven soldats a la construcció de búnquers, juntament amb voluntaris civils, sobretot de la CNT. El cos de guàrdia on estava destinat era la Torre dels Encantats, i el quarter a l'Hotel Titus. Un altre testimoni de Caldes d'Estrac comenta que el seu pare, Buenaventura Sobirà Salvanà, conegut com el menut de can Collet, feia de paleta a Caldetes i que va participar en la construcció dels búnquers de Caldetes i també en algunes poblacions veïnes.

L'any 2012, Josep Clarà publica un treball de síntesi sobre la situació dels búnquers a la costa catalana. I, l'any següent, es defensa una tesi doctoral sobre el tema (Adrián Cabezas, 2013).

Bibliografia

ALAY, Joan Carles i MONTLLÓ, Jordi (2013). Les fortificacions de la Guerra Civil espanyola a Premià de Mar: els anys passen per a tothom. *Sessió d'Estudis Mataronins*, 2013, Núm. 29, p. 13, <https://raco.cat/index.php/SessioEstudisMataronins/article/view/271089>

AMAT I TEIXIDÓ, Jordi (2011). El búnquer a la platja de les dunes de Santa Susana (1938). *Sessió d'Estudis Mataronins*, 2011, Núm. 27, p. 29-31, <https://raco.cat/index.php/SessioEstudisMataronins/article/view/250217>

AMAT I TEIXIDÓ, Jordi (2014). *Retalls de la Guerra Civil al Maresme (1936-1939)*. Canet de Mar: Edicions els 2 pins.

BRUGUERA I RIERA, Ramon (2015). La recuperació del búnquer de la platja del Cavaíó (Arenys de Mar). *Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme*, 2015, Núm. 9, p. 191-197, <https://raco.cat/index.php/TrobadaMaresme/article/view/314833>.

CABEZAS SÁNCHEZ, Adrián (2013). La defensa de la costa a Catalunya durant la Guerra Civil (1936-1939), tesi doctoral disponible a <<https://www.tdx.cat/handle/10803/129446>>

CABEZAS SÁNCHEZ, Adrián et alii (2019). Enemic a la vista. La defensa de la costa del Maresme (1936-1939). Arenys de Mar: Ajuntament d'Arenys de Mar. <https://museu.arenysdemar.cat/ca/publicacions/publicaci%C3%B3-dexposicions-enemic-la-vista-la-defensa-de-la-costa-del-maresme-1936-1939>

CLARA, Josep (2012) *Els búnquers de la Costa Catalana, Patrimoni militar en temps de guerra (1936 – 1939)*. Col·lecció Camí Ral, 35. Barcelona: Editorial Dalmau.

GRUP BÚNQUERS ARENYS (2009). «Els búnquers de la platja de la Musclera* (Arenys de Mar)». *Sessió d'Estudis Mataronins*, 2009, Núm. 25, p. 63-79,

<https://raco.cat/index.php/SessioEstudisMataronins/article/view/179381>

GRUP BÚNQUERS ARENYS (2010). «Els búnquers del Cavaíó (Arenys de Mar)». *Sessió d'Estudis Mataronins*, Núm. 26, p. 203-217, <https://raco.cat/index.php/SessioEstudisMataronins/article/view/223899>

GRUP BÚNQUERS ARENYS (2011). «Els búnquers de la Torre dels Encantats.». *Sessió d'Estudis Mataronins*, 2011, Núm. 27, p. 33-35,

<https://raco.cat/index.php/SessioEstudisMataronins/article/view/250218>

MONTLLÓ BOLART, Jordi; ALAY, Joan Carles (1998). «Els búnquers del litoral del Maresme. Un element patrimonial a punt de desaparèixer». *Sessió d'Estudis Mataronins*, 1998, Núm. 15, p. 33-36,

<https://raco.cat/index.php/SessioEstudisMataronins/article/view/113302>.

Enllaços d'interès:

[Article del Punt / Avui](#)

[Sota les bombes. Escenaris de la Guerra Civil a Arenys de Mar](#)

[Grup de búnquers d'Arenys de Mar](#)

